

Oponentský posudek doktorské disertační práce

Autor: Mgr. Vojtěch Šmolík

Název: Energy Security of Nigeria/Energetická bezpečnost v Nigérii

Téma disertační práce je plně relevantní pro studovaný obor; navíc lze konstatovat, že energetická bezpečnost získává v posledních desetiletích stěžejní význam. Je to dáno rostoucím vědomím o důležitosti energií a energetických vztahů nejen pro bezpečnost, ale rovněž mocenskou pozici jednotlivých aktérů. Výběr Nigérie se sice na první pohled může zdát poměrně specifický a limitující, ale vzhledem k evropským energetickým zájmům a rostoucímu důrazu na Afriku byl zvolen zcela vhodně. Význam tématu pro samostatný výzkum je přitom v práci zdůrazněn a solidně obhájen; autor zároveň představuje poměrně skromně, ale jasně, výzkumnou mezeru. Z hlediska tématu práce bych snad pouze upozornil na skutečnost, že vlastní obsah práce by mohl být pregnantněji vyjádřen v jejím názvu, který je velmi stručný a tím může být interpretován různými způsoby. Jedná se ale pouze o názor určitého vkusu, kdy název vůbec nemá dopad na vlastní kvality disertační práce.

V disertační práci je přitom provedena formulace výzkumného úkolu standartním způsobem. Cíl práce (analyzovat koncept energetické bezpečnosti Nigérie prostřednictvím energetického diskurzu prezentovaného ve vybraných nigerijských médiích) a výzkumné otázky jsou definovány z hlediska vědecké ambice disertační práce správně a srozumitelně. Vyčerpávajícím způsobem je představen výzkumný rámec a obhájen vlastní postup práce. Identifikace jednotlivých hypotéz je plně relevantní a v souladu se stanovenými cíli, autor jednotlivé hypotézy v závěru práce vždy verifikuje/falzifikuje a toto tvrzení podrobně zdůvodňuje. Autor přitom prokazuje, že zpracování tématu předcházelo dlouhodobé studium teoretické a metodologické, i praktičtěji zaměřené relevantní odborné literatury. To umožnilo přesně vymezit linii výzkumu, obhájit ji a dát jí do správné struktury. Oceňuji přitom, že v práci je dáno rovněž místo stručnému představení samotnému kontextu energetické bezpečnosti v případě Nigérie (konkrétně dominantně roli ropy) v kapitole 5. Energy security in Nigeria.

Disertační práce je ukotvena v teoriích mezinárodních vztahů, konkrétně sociálním konstruktivismu (autor se hlásí ke kritickému konstruktivismu), a jako analytický metodologický nástroj je zvolena diskursivní analýza (specifickými metodami jsou kvalitativní obsahová analýza v kombinaci s reflexivní tematickou analýzou). Práce se pak stává kvalitativní případovou studií zaměřenou na mediální energetický diskurz v rámci vybraných

nigerijských médií. Výběr metod je opět náležitě obhájen; autor disertační práce se mohl jistě inspirovat bohatými zkušenostmi tutora s kvalitativním způsobem výzkumu energetického diskurzu s důrazem na energetickou bezpečnost. Identifikaci často používaných slov ve zkoumaných textech v rámci energetického diskurzu lze vnímat jako vhodný rozšiřující doplněk kvalitativní analýzy. Energetický diskurz přitom není zkoumán jako jeden uzavřený prvek, ale autor jej rozčleňuje do čtyř specifických sub-diskurzů (ekonomický, sociální, environmentální a politický), což umožňuje zkoumat specifika energetického diskurzu ve vztahu k energetické bezpečnosti v jednotlivých nuancích, a zároveň ve své komplexitě. V závěru práce autor představuje získané výsledky, interpretuje je a hodnotí. Rozhodl se přitom rovněž naznačit případný další směr výzkumu.

Text práce je jasně a přehledně strukturován. Struktura odpovídá zvolenému cíli, přičemž jednotlivé části jsou vyvážené a logicky na sebe navazují. Text zároveň získává koherentní formu, je přehledný a lze se v něm rychle orientovat. V textu je odkazováno na použité zdroje v souladu s pravidly. Práce je přitom postavena na relevantních odborných zdrojích dokazující erudici autora. Je rovněž nutné připomenout, že autor byl schopen zařadit i zdroje plně aktuální, ale zároveň reflektovat zdroje starší, prověřené a stále pro tento způsob výzkumu inspirativní. Empirická část disertační práce se opírá o zpracování primárních zdrojů, konkrétně This Day, Nigerian Tribune a Daily Post, což je opět náležitě zdůvodněno a v rámci případové studie v takto specifickém případě lze toto považovat za dostačující. Seznam použitých zdrojů je více než postačující; je strukturován (jsou zvlášť uvedeny dokumenty a zdroje dat). Text práce, zejména v empirické části, je faktograficky velmi hutný, což je vzhledem ke zvoleným metodám zřejmé. Autor v textu často využívá přímých citací.

Disertační práce je zpracována s vysokou pečlivostí, což se projevuje ve formální úpravě. K jazykové úrovni rovněž nemám připomínky. Práce je zpracována v anglickém jazyce, který je v tomto případě kultivovaný, má odpovídající vědecký charakter disertační práci, a přesto je plně srozumitelný.

Přístup k problematice energetické bezpečnosti a zpracování mediálního energetického diskurzu lze považovat za částečně průkopnický. Postup řešení zvolené problematiky je dostatečně inovativní, je vysvětlen a obhájen. Za hlavní přínosy disertační práce lze poté označit: (1) zahrnutí konceptu energetické bezpečnosti do energetického diskurzu; (2) rozčlenění energetického diskurzu do jednotlivých sub-diskurzů; (3) specifikaci metodologického přístupu pro analýzu mediálního diskurzu a (4) interpretace výsledků s důrazem na argumentační linii používanou v mediálním energetickém diskurzu. Disertační

práce potvrzuje relevanci výzkumu diskurzů zaměřených na oblast energetiky, neboť i v tomto případě mají vztah k identitě aktérů a jejímu vytváření. Diskurzivní moc v případě změn reality energetické politiky je dnes uznána a tato práce hloubkou zpracování problematiky může být nástrojem pro praxi při pochopení této moci. Význam práce ovšem spočívá zejména v dalším rozvoji vědních oborů zaměřených na bezpečnost, (mezinárodní) politiku nebo geopolitiku energií; a to zejména v bodech identifikovaných za hlavní přínosy práce.

Celkově lze konstatovat, že autor prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru a předložená disertační práce obsahuje všechny náležitosti vědeckého textu. Disertační práce má přitom zřejmý potenciál přispět do diskuse o energetické bezpečnosti, energetické politice a energetické transformaci, přístup k analýze přitom může být aplikován na další případové studie zahrnující mediální, ale rovněž politický energetický diskurz. Jako specifický přínos lze vnímat rozčlenění energetického diskurzu do jednotlivých sub-diskurzů. Problematika energetické bezpečnosti je zpracována způsobem, který je do značné míry inovativní, a to nejen v českém akademickém prostředí. Autor byl schopen stanovit jasně obsah výzkumu a stanovený cíl práce byl jednoznačně naplněn. Práci proto doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.

V Praze, 19. ledna 2023

Ing. Zbyněk Dubský, Ph.D.
Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta mezinárodních vztahů
Katedra mezinárodních studií a diplomacie